

DEBRECENI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben:	Vidéken:
Félévre 6 kor — fl.	Félévre 9 kor — fl.
Negyedévre 3 kor — fl.	Negyedévre 4 kor 50 fl.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THAN GYULA.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Debrecen, Főter Biedermann-palota földszintén, az udvarban hátul.

Fenyegető jövő.

Mig Bécsben a hadi felszerelésekre, új ágyukra, a katonai öltönyök kidiszitására s egyéb kényelmekre összegezik a milliókat anélkül, hogy hátra is tekintenek, hogy az otthonvalók hogyan élnek, hogy folyik a gazdálkodás, mi ragadjuk meg az alkalmat s nézzünk széjjel portátnkon, a mezőkön, az iparos botjában, milyen a világ sora, hogy fest a legközelebbi jövő.

Aki a földmívelési minisztérium időszaki jelentéseit figyelemmel kíséri, már ebből is azon következtetést vonja le, hogy nagyon aggodalmas a mezőgazdaság külső képe, a ritka és gyenge vetés úgy a felvidéken, mint az alföldön ijesztően mutatkozik, a kiszántások sűrűen feketéllenek, úgy, hogy ha megfelelő esőzés nem fogja gyarapítani a természeti erőt, már maga a hivatalos jelen-

tés sovány esztendőre nyit kilátást.

De ez csak egyik oldala a képnek. A másik oldala még sölétebb háttérrel mutatkozik. A buzaár, daczára a nem kedvező kilátásnak, egyre hanyatló irányt követ. Csaknem kétségbeejtő kilátást fest a jövőre, midőn a magyar gazdának áruba kell bocsátani terményét, hogy szükségletei s adósságai fedezésére pénzt teremtsen.

Hogy mi idézi elő a börze által vezetett árhanatlást, daczára a nem kedvező külföldi híreknek is, csak sejteni, de határozottan körülírni nem lehet.

A börzeüzelmek összeszűrődő számai a nagy spekulánsok s a nagy bankok kezében vannak. — Azok a sok millióra menő papirbuzakötések, melyek egyszerűen játékként szerepelnek s már hónapokra előre szabnak árat, a kész termény áralakulására is

befolyással vannak, sőt egyenesen reakényszerítik a gazdára.

Ime most történnek kötések októberre 7 frt 60 krral buzára, rozsra 6 frt 60 krral. Már most azok a spekulánsok, akik vesztenének, ha a buzaár magasabb lenne októberben, mindent megfeszítenek, hogy ne magasabb, de alacsonyabb legyen, hogy a leszámolásnál jókora nyereséget vágjanak zsebre a különbözetből. A bankok az így lenyomott árat ismét kihasználják, a kész búzát olcsón összevásárolják, hogy újabb kötésekkel néhány krajczár ár-emelkedés után a hasznot ismét zsebre szedhessék. Ekképpen fizeti a gazda, aki nem várhat az eladással, a börzeüzelmek hasznát s gyarapítja milliókkal a bankokat és nagytőkéseket.

Mert azt kérdehetjük a börze uraitól, hogy miért bátorokdnak most kötni októberre 7 frt 60 kros árákkal, mikor a kilátás a

Aki csak egyszer tud szeretni.

(Rajz.)

Midőn először láttam, egy férfi karján ment, mosolygott, arczáról sugárzott a boldogság.

A férfi büszkén nézett végig a járókelőkön, mintha mindenki figyelmét fel akarná hívni, hogy nézzék azt a szép nőt, akit ő a karján vezet s néztek is utánuk sokan. Megkövülve állottam, nem tudtam helyemről elmozdulni, az a mosolygás elvette eszemet, kiforgatott valómból, nem ismertem magamra, — egyedüli vágyam csak az volt, hogy megismerjem, hogy lássam, de hiába kutattam, nem tudtam meg kilétét, naponta tízszer-huszszer elmentem arra a helyre, ahol találkoztunk, hiába... de hiába...

Midőn másodszor láttam, egyedül ment, nem hordozta magasan a fejét, nem mosolygott büszkén a járókelőkre, busan lehorgasztott fővel ment. A boldogtalanság leritt az arczáról és én boldog voltam.

Néztem, ajkaim lázasan lihegtet, néztem möhön, vágyakozó szemekkel, néztem, hogy mélyen bevéssem emlékezetembe, hogy átplántáljam lelkembe.

Midőn elmentem mellette, véletlenül reám nézett, micsoda madonna kép, a szenvedést némán tűrő arczkifejezéssel.

Midőn bement egy házba, követtem. A házmesterné az udvaron söpörgetett s tő e kérdeztem meg, hogy ki volt e nő?

— Ez kérem a mi szép kisasszonykánk Fehér Rózsika. Színésznő a városi színházban.

Most már világos volt minden előttem. A férfi, a kivel először láttam, Déri színész volt. Szerették egymást; már a kézfogójuk is megvolt, midőn Déri hosszabb szabadságot kért.

Rózsikától el sem bucsuzott, szó nélkül hagyta el. Egyszer azonban egy kis csomagot kapott és egy levelet. A csomagban a jeggyűrűje volt, a levélben pedig mentegetőzik Déri, hogy ők egymással nem lehetnek boldogok, hogy ne állja útját az ő boldogságának, hogy ő mást szeret és az is szereti őt.

Szegény Rózsika, hát ő nem szeretted? de szó nélkül tűrte sorsát, szenvedett.

Ezt tudta talán mindenki, napokig erről beszélgettek a városkában.

Mindig ott voltam a színházban, valahányszor Rózsika játszott. Az volt az én egyedüli boldogságom, gyönyörködtem benne, büszke voltam rá és nagyon féltékeny. Féltékeny voltam arra a színészre, akinek a színpadon meg kellett ölelnie, féltékeny voltam a közönségre, miért tetszik neki oly nagyon?

Ha nem szeretnék ennyien, ha nem lenne ennyire ünnepe, ha nem imádnák oly nagyon, akkor talán észre venne engemet is, az én igaz, tiszta szerelmemmel. De így nem remélhetek.

Május első napjaiban városunk ifjusága mulatságot rendezett, elhatároztuk, hogy védnöknek Rózsikát kérjük föl. Nekem kellett a kedves és nehéz feladatra vállalkoznom.

Szívesen tettem. Boldog voltam, alig vártam a napot, az órát, a percet, a mikor színről-színre láthatom, a mikor szemtől-szembe állhatok vele, a mikor kezét ajkamhoz szoríthatom.

Elérkezett e pillanat. Fölmentem, reszkette csengette a be, a névjegyemet kerestem, midőn kinyílt az ajtó és ott állt ő, erre nem voltam elkészülve, ezt nem vártam. Szép volt, szebb volt mint valaha, világos pongyolája olyan jól állt neki. Szőke haja fürtökben omlott vállára s olyan bájosan nézett a kék szemével.

Bemutakoztam, Rédey László ügyvédjelölt, elmondtam neki küldetésem célját.

Ő kedvesen mosolygott. „Nagyon szívesen” mondta, bevezetett kis szalonjába, de milyen kedves, milyen elragadó volt ez a hely. Egyedül volt otthon, nem sokáig időztem nála, de ezt a pár percet tekintetem az én legboldogabb perczeimnek.

Kerestem azóta mindig valami ürügyet, hogy felmehessek, egyszer azzal, hogy jön-e próbákra, hányadik szám lesz az övé stb. stb.

Egyszer midőn fölmegeyek hozzá, az asztalon látom ama hetilapnak egy példányát, amelyiknek én is munkatársa voltam.

— Nem is tudtam, — szolt, hogy Ré-

termésre nem biztató? Nem látják előre, hogy csaknem a lehetetlenséggel határos, a természetes fejlődés törvénye szerint, hogy az árak ne emelkedjenek s ne haladják meg a börze kötéseit? Ugy látszik, hogy ők jobban tudják ezt, mint mi. Éppen azért csinálnak alacsony árakkal kötéseket, hogy az árfejlődés kerékébe kapaszkodjanak s ha meg nem állíthatják, legalább mérsékeljék, az ő számításaihoz idomítsák.

Mig tehát a delegátusok könnyű szívvel szavazgatják a hadi kiadások milliőit, itthon a gazdavidág mély aggodalommal nézeti vetéseit s fásultan gondol a politikai világra, melytől immár semmi jót, annál több rosszat vár.

Egyházkerületi közgyűlés.

Debreczen, május 30. (Második nap.)

Megcsappant érdeklődés mellett folyt ma délelőtti az egyházkerületi közgyűlés második napja. Elgyűlési érdekessége a matematikai és fizikai tanszékre történt tanárválasztás volt. Az egyházkerület bizalma Zalányi Jánost ültette a tanszékbe.

László Albert előterjesztését az egyházkerületi könyvtárak dolgában tudomásul vették Haendel Vilmos jogtanár korpótlék jogosultságát megállapították.

A főgymnásiumi tanári kar előterjesztését a jövő évi tanárbeosztás tárgyában helyben hagyták.

dey ur irogatni is szokott, mert ugy-e bár, ön írja ezeket a szép dolgokat.

— S milyen gyönyörűen, milyen rajongóan írja le a szerelmét, mert azt hiszem a saját szerelmét ecsetelte benne. Mintha csak a lelkéből beszélt volna. Szomorúan csüggesztette le szeméit.

Be akartam vallani neki, hogy mennyire szeretem, midőn ismét megszólalt:

— És igaz azon elv, amelyet ön hangoztat, hogy csak egyszer lehet igazán szeretni; tehát még mindig a régi, még most sem felejtette el azt, még most is szereti? Haboztam, bevalljam-e vagy sem.

Ő azonban folytatta:

— De mondja, érdemes-e egy nő ilyen igaz, tiszta szerelemre, a milyen az öné.

— Hogy érdemes-e? Óh még százszorta jobban szeretem, mint ahogy megírtam. Te vagy az a nő, akit én titokban már oly régen imádkozok, akinek a szerelmét már oly régen vártam, szeress, leszek büszke, légy urnóm.

A nő szemérmes pirulással borult a nyakamba és én önfelédten csókoltam ajkát, nyakát.

— Még most is azt mondd édes, hogy csak egyszer tudsz igazán szeretni? — kérdeztem tőle.

— Igen, — de csak most szeretlek igazán!

Somogyi Lajos.

Peczko Ernő tanárt véglegesítették, dr. Csuros Ferencz helyettes tanárnak 400 korona fizetési pótlékot adtak.

Kovács Lajos tanítóképezdei igazgatói állásában az egyházkerület újabb 6 évre megerősítette. A tanítóképezde félévi saigorlatairól szóló jelentést tudomásul vették. Bakos Tibor rajztanárt a gyorsírási tanári oklevél megszerzése alól a gyűlés felmentette.

Horváth Ferencz fiát, Ákost a Szatyor ösztöndíjra a jövő 1901—1902-dik évre felvette.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság jelentéseit vették ezután tárgyalás alá.

A gymnasium múlt évi szellemi és anyagi állapotáról szóló jelentést a gyűlés elismeréssel vette tudomásul. A tankönyv-változásáknál azt határozta a közgyűlés, hogy ezután köteles minden iskola legalább 3 évig egy és ugyanazon tankönyvet használni és nem változtatni.

A gyűlést az egyházkerületi tanügyi bizottság jelentései után az elnök holnapra halasztotta.

A debreczeni lelenczház.

— Válasz a Lovász János ur levelére. —

Nem sokat várok a hírlapi polemikától. A napi lapok kis kerete nem is arra való, hogy részletesen foglalkozzunk benne olyan kérdésekkel, amelyeket a közönség alig ismer. Csak azért felelek mégis, mert ez a kérdés a legfontosabbak egyike, amelyeket valaha tárgyaltunk.

Azt hiszem, kilátszik a cikkemből, hogy a lelenczházak nem terjesztői az erkölcsstelenységnek. De még egy pár szám adatot hozok fel. Dalmáciában tekintélyes ideje van öt lelenczház. E tartományban a törvénytelen születtek száma 3.1%. Karinthiában nincs lelenczház, de azért a törvénytelen gyermekek száma 45.8%. Salzburgban sincs lelenczház, de azért van 30.0% törvénytelen gyermek. Páduában egy lelenczház van és 8.75% törvénytelen gyermek, Páviában négy lelenczház mellett csak 6.39%.

Ha a statisztikát megnézzük, arra is lelünk feleletet, hogy mi növeli a természetes gyermek számát. A bécsi és prágai lelenczházakban 35—40,000 lelenczet ápolnak. A gyermekek túlnyomó nagy része katonagyermek. Aki nem resteli a fáradságot, azt meg látja az évkönyvből, hogy háborus esztendőkből a lelenczek száma egy uegyedével is esőkent.

Elképzelhetetlen, hogy ha a lelenczházak megszüntetése a törvénytelen gyermekek számát csökkentené, tehát az államot és a társadalmat igen tekintélyes anyagi áldozattól mngkimélné, újból létesítettek volna ilyen intézeteket, ahol egyszer eltörölték. Pedig hogy így történt, arra már az első cikkemben hivatkoztam. Mert tekintélyes összegek szükségesek ám az elhagyott gyermekek ellátási költségeinek a fedezésére.

Mutatványul íme néhány adat. Moszkvában ápolnak évente 45—50,000 lelenczet, évi 1,700,000 rubel költséggel. Bécsben 35,000 gyermek lel gondozást, évi 1,600,000 forint költséggel. Franciaország évente 70,000 gyermek eltartására közel 9,000,000 frankot ad ki.

A lelenczházak szükséges és fontos voltát semmi sem bizonyítja jobban, mint ezek a számadatok. Luxus intézményekre ilyen összegeket nem költenek.

Hogy mennyire sürgős a lelenczházak felépítése, kitűnik a következő egy pár szám-

ból. A fehér kereszt egylet ápol 1894-ben 345, 95-ben, 348, 96-ban 745, 98-ban 1588 lelenczet. Ekkortájt gondozott egy év alatt Schweiz 31,354-et, Franciaország 70,000-et, angolország 336,146-ot. Aki összehasonlítja e számokat, belátja, hogy nem lesz már elhamarkodva, ha mi is teszünk valamit ez irányban.

Hogy ránk magyarokra mennyire fontos a kérdés rendezése, kitűnik még abból is, hogy a születések számát tekintve Magyarország a harmadik helyet foglalja el az európai államok között előlről. A természetes szaporodásnál pedig a harmadik helyet hátulról. Skócia országban esik 1,000 emberre évente 35 születés, nálunk 45. Amott a természetes szaporodás átlaga 18, nálunk 8,9. De volt esztendő, (1892), a mikor csak 5,9 volt. Pedig még azt is megjegyzem, hogy hazánkban a legkisebb a halvaszületett gyermek arányszáma T. i. l. 1. 2. 3., míg más államokban egész 5. 14-re felmegy. Aki ezekből a számokból nem látja, hogy az óriási gyermekhalandóság ellen okvetlenül kell már tenni, az vak. Ha azután tudjuk, hogy a természetes gyermekek halandósága néhol a háromszorosa a törvényesekének: értjük, ha első sorban ezek a segítségre szorulnak.

A lelenczházban nem szeretjük tartani a gyermekeket, mert ott nagyon sok elpusztul közülök. Van év, a mikor elhalt:

Moszkvában: 23,3% Bécsben: 39,2% Prágában: 41,2%.

Ezek a drágán dolgozó intézetek tehát nem feleltek meg a várakozásnak. A francia kimutatás szerint az összes ápoltnak csak 4,21%-a halt meg. Ezért akarjuk, hogy a gyermekek az anyjuknál maradjanak.

Hasonlót bizonyítanak a következő adatok. 100 gyermek közül az 5-ik élet megéri nálunk 33,04; Norvégiában 82,27 gyermek. Ugyde köztudomású tény, hogy Norvégiában ritkaság szamba megy az asszony, aki nem maga szoptatja a gyermekét.

Az lehet, bár egyelőre még nem valószínű, hogy ha sikerül a gyermekápolást nálunk is rendezni: nehezebb lesz pénzért dajkát fogadni. De nem is az a mi célunk, hogy az asszonyok az X, vagy Y gyermekét táplálják, hanem hogy a magokét neveljék. Hogy a célba vett intézkedések fogantatása után sokkal több anya táplálja a maga gyermekét, mint most, ahhoz kétség nem fér.

Hogy egyelőre miért nem lesz még nálunk dajkaszükség, azt is megmondom. Nagyon sok anya nem lesz olyan viszonyok között, hogy maga gondozza a gyermekét. Azok közül feles számmal lesz dajkának való. Most sem azért nehéz dajkát kapni, mert vállalkozó nincsen, hanem azért, mert a mi vidékünk lakossága között kevés alkalmas a dajkaságra.

Van még több ok arra, hogy azt kívánjuk minden anyától, hogy maga táplálja a gyermekét. A párisi dajkák nagy része Chateau Chinon Arrondissementből való. E kerületben a gyermekhalandóság 33% volt. Páris ostroma alatt nem jutottak be a dajkák a körülvárt városba, otthon kellett maradniok és saját gyermeküket táplálniok. Ebben az évben a gyermekhalandóság 17%-ra csökkent. E kerületben a dajkaság fénykorában a sorozáson a jelentkezők 31%-a alkalmatlan volt a katonai szolgálatra. Ellenben Nevers Arrondissementben, a hol az anyák rendszeren maguk táplálják a gyermekeiket: csak 18% volt alkalmatlan.

Az még a kérdés, hogy Debreczennek van-e szüksége a lelenczházra. Azt figyelmen kívül hagyom, hogy a nagysága, helyzetes vasuti összeköttetése, intellektuális ereje arra utalja, hogy a nagyobb területek igényeinek ellátására szánt intézetek benne

legyenek. Arról sem szólok, hogy már meglevő intézetei is alkalmasabbá teszik ilyen humánus czélú újabb intézmény elhelyezése. Csak a számokhoz fordulok ismét. Hat évig voltam a város egyik kerületében tisztiorvos. Ez idő alatt összegyűjtöttem a hozzáférhető adatokat. A hat év alatt meghalt Debreczenben 7,748 egyén, közte egy éven alóli 2,896. *Vagyis 37.4%*. Az átlag *euró pában 25,57%*. Ehhez sem kell kommentár.

Még néhány szót a háttérbe szoruló fontos intézményekről. *Kórházunk* van elsőrendű. A *csatornázásra és vízvezetésre* már megszavazott a városi bizottsági közgyűlés másfél milliót. Ezeknek a létesítése már csak rövid idő kérdése. Készen van és el van fogadva az *építési szabályrendelet*, amely gondoskodik arról, hogy ne csak az épülő lakások legyenek jók, hanem az egész beépített terület is az egészségügyi követelményeknek mindenben megfeleljen. Készen van a *járványkórház* is. Mindezek előbb készültek el, mint a *lelenczház* kérdése aktuális lett volna. Melyik hát az a fontosabb egészségügyi intézmény, amelyet előbb kellene létesíteni, mint a lelenczházat?

A *tisztalevegőről, jó vízről, egészséges lakásról, a gyermekek egészségéről, a betegekéről, a járványok terjedésének a megakadályozásáról* stb., ime gondoskodva van. A legényegesebb egészségügyi kérdésekben tehát megőrtént, vagy folyamatban van minden intézkedés, amely a hatóságtól függ. Sőt sok tekintetben maga a közönség is jelet adta az érdeklődésének és jóindulatának. Megvallom, én nem ismerem, sőt nem is képzelek fontosabb és sürgősebb egészségügyi csendőt, mint a gyermekvédelem rendezését, illetve megteremtését.

Dr. Kenézy Gyula.

VIDÉK.

Gyilkos kisbíró. Darócson tegnapelőtt a község korcsmájában táncmulatság volt. Ott mulatott a falu kisbírája is. Páski András, a ki berugott állapotában garázdálkodni kezdett. Egyszer aztán a legények kocsokalták a dolgot s kidobták Páskit a korcsmából. A kisbíró nem tudta elviselni ezt a meggyaláztatást. „Hivatalos tekintélyét” látta megsértve. Hazafutott, magához vette revolverét s visszament a korcsmába. A legények éppen táncban voltak, a mikor Páski közéjük lépett. Megállott Gyura Tamás előtt s rákiáltott:

— Hát te ütöttél meg engem?

Erre a revolvert rásütötte. Gyura szörnyet halt. A legények megragadták Páskit, aki dulakodás közben ismét elsütötte a revolvert s ez a lövés Korodi Ferencz mellén hatolt keresztül. A megvadult embert csak nehezen tudták ártalmatlanná tenni. Korodi másnap belehalt a sérülésbe.

Gyilkosság a nők védelmében. Megemlékeztünk már egy nagyváradi hirdás nyomán arról, hogy Kékessy Elek volt végrehajtót meggyilkolva találták meg és senki sem tudta, hogy ki ölte meg. Egy új távirat szerint a vizsgálat kiderítette, hogy a sógora, a huszonegy esztendő Szilágyi Béla lölte le és pedig ezért, mert Kékessy az anyját meg a testvérét ütlelni akarta. Szilágyi önként jelentkezett a járásbírósnál.

A képviselőház munkarendje.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 31.

A delegacionális tárgyalások miatt a képviselőház ülései egész június 12-ig

szünetelnek. Ekkor a ház folytatni fogja az összeférhetlenségi javaslat tárgyalását, mely még jó ideig el fog tartani, minthogy a javaslat eljárási része nagyobb vitákra fog adni alkalmat.

A közigazgatás egyszerűsítéséről szóló javaslat tárgyalása sem fog oly simán lefolyni, mint azt a kormány várja, ugy, hogy a nyári szünet július hó 10 dike előtt semmi esetre sem veheti kezdetét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Tolvajbando a törvényszék előtt. A debreczeni kir. törvényszék előtt két napon keresztül tartott egy tolvajbando bűnyügyének főtárgyalása. Szabó István és 12 társa kerültek a bírák elé ama betöréses lopások miatt, amelyet a közeli Egyeken vittek véghez. A két napig tartó tárgyalás után tegnap délután mondtotta ki felettük a törvényszék az ítéletet. Szabó István két és fél évi fegyházat kapott s az ítéletben megnyugodott Major Bálint két évi fegyházat és felebezzett, Sajtos Pál hat hónapi börtönt, Szegedi Andrásné két hónapi fogházat, Szekeres István egy hónapi fogházat, Némeih Jánosné 14 napi, Jakab Jánosné egy napi, Köteles Mátyás egy heti fogházbüntetést kapott. Dr. Bálint ügyész hét vádlott ellen elejtette a vádat, négy vádlottat pedig a törvényszék felmentett.

§ Öngyilkos vádlott. (Fővárosi tudósítónktól) A héten öngyilkossá lett a fővárosnak egy öreg polgára, Králik Ferencz. A 68 éves aggastyán, aki valaha jónevű kávé volt, a Dunába ölte magát s levelet hagyott hátra, melyben azt írja, hogy egy bűnpöre van s emiatt válik meg az élettől. Nem fogták ki még eddig a holttestet, de annyi bizonyos, hogy a szerencsétlennek csakugyan megvolt az említett oka arra, hogy elkövesse az öngyilkosságot. A törvényszéknél ugyanis mára volt megidézve Králik, mint vádlott. Hármán jelentették föl csalás miatt, névszerint: Löbl Vilmosné 1200, Szempl Sándor 400 és Wiener Soma 680 korona kárért. Mikor a bíróság összeült ma, hogy itélkezzék az ügyben, szóba került, hogy a boldogtalan vádlott a vízbe ölte magát éppen a napokban, de hivatalos bizonyosság nem volt róla. Ep ezért dr. Hodászy királyi ügyész, mielőtt a bíróság megszüntető határozatot hozna a szomorú ügyben, hiteles értesítés beszerzését indítványozza s a törvényszék ugy is határozott.

Végrehajtás akadályllyal.

— Saját tudósítónktól. —

Galsa községnek van egy 900 holdas birtoka, melyet részben kaszálónak, részben művelés végett a lakosságnak adnak ki haszonbérbe. A község lakosai a földhaszonbérrel már két év óta hátralékban vannak, minél fogva községi előljáróság felsőbb rendeletre végrehajtást vezetett a hátralékosok ingóságaira. A lefoglalt jószágokat, butorokat és egyéb ingóságokat e hó 28 án kezdte összehordatni az előljáróság a község házára, hogy ott elárvereztesse.

A lakosság már előre fenyegetődzött, hogy nem engedi meg a zálogtárgyak elhordását, ennél fogva a község előljárósága nem is kapott a községből fuvarost, a ki az ingók összehordására vállalkozott volna. Az előljáróság látván az elkezeredett hangulatot, csendőrségi segédletet kért s azonkívül a szomszéd községből hozatott fuvarosokat. Így azután folyó hó 28-án reggel egy csendőrzárőr támogatásával megkezdtek a zálogtárgyak elhordását. Az első ház, ahová bementek. Kapus Balázsé volt. Itt megraktak egy kocsit, utnak indították a község házára s hozzáláttak a többi kocsik megrakásához.

Gulyás István fuvarosé volt az első megtelt kocsi, melyet Gulyás maga hajtott. Utközben a lakosok elfogták ezt a kocsit s rajta ülő Gulyás Istvánt agyonverték, a butorokat pedig szétszörták a kocsiról. Mikor a csendőrség az esetről értesült a helyszínre sietett, de ekkor a tömeg már szétfutott. Ezalatt azonban, a hol a többi kocsikat rakták, egy másik csoport verődött össze, mely Kesső Antal végrehajtót és Lestyán Mihály kisbírókat annyira összeverték, hogy mindkettőt ugy kellett elszállítani.

Lestyán már belehalt sebeibe. A csendőrzárőr azonnal táviratozott nagyobb karhatalom kirendelése végett, amely tegnap a kir. ügyész és vizsgálóbíróval a helyszínre érkezett s a vizsgálatot azonnal megindították.

Házszentelés a Boockay telepen.

Vasutasok ünnepélye.

Debreczen, május 31.

Rövid idő alatt a debreczeniek előtt igen kedvelt nyaralóhely lett a Boockay szőlőtelep. Egymásután épülnek ott a csinos és kényelmes nyaralók, melyek festői csoportban sorakoznak egymás mellett és kedves vonzerőt gyakorolnak a szemlélőkre. A Hadházhhoz tartozó Boockay telep *jobbára debreczeni gazdáké*, akik minden lehető elkövetnek, hogy a kellemes helyet még vonzóbbá és szebbé tegyék. Egy-egy szőlővétel, vagy nyaraló-felavatás ünneppé válik s régi magyar szokáshoz híven a felszentelést nagy mulatság követi.

Egy ilyen nyaraló felszentelésről számolunk be olvasóinknak, melyet *Motesiczky Hugó* máv. titkár tegnap tartott. A szives házigazda meghívására a délutáni vonattal illusztris társaság ment ki a telepre, ahol a házigazda családjával várta az érkezőket. Megérkezés után megtekintették a „Czelesztalak” nyaralót s alig győzték annak csinoságát és czélszerűségét dícsérni, majd megtekintették a telepet, mely a legkitünőbb termést igéri. Ezután visszatértek a zöld galyakkal feldiszipított Czelesztal-lakhoz, ahol kezdetét vette a házszentelés. Ifj. Török Lajos Szatmár egyházmegyei áldozópap végezte az egyházi szertartást, amely után a társaság ajkán felzendült a magyarok imája, a Hymnus, amelyet az Alber József máv. ellenőr vezetése alatt álló műkedvelő zenekar kísért.

Ezután az asztalhoz ültek, majd tánczra kerekedtek és a műkedvelőkből álló zenekar hangjai mellett kedves hangulatban tánczoltak a kora hajnali órákig.

Csak most kezdtek gondolkozni azon, hogy jönnek haza a városba, mikor se kocsi, se vonat nincs. Amde *Faragó Ernő*, a kitünő ötleteiről híres máv. ellenőr meg-

nyugtatta az illusztris társaságot, hogy neki még Debreczenben volt erre gondja és meg is rendelte a kocsikat, csak hogy még nem érkeztek meg.

Nyugodtan mulatott tovább a társaság, mikor egyszerre Faragó Ernő ellenőr maga jelentette:

— Itt vannak a fogatok!

A társaság gyorsan szedelőzködött és sietett a fogatokhoz s csak akkor néztek nagyot, mikor maguk előtt nem féderes kocsikat, hanem a Rosenberg-féle szállító-cég két nagy stráfszekerét látták. Eleinte nagy derűtség közt szabadkoztak, huzódtak, de végre is más alkalmatosság hiányában el kellett fogadni a Rosenberg-féle viczinálist. A frakkos, cilinderes uri társaság kitűnően festett, mikor az ujkori omnibusz behajtott velük a Péterfia-utcán.

A különben kedves mulatságon megjelent társaság névsorát a következőkben adjuk: Motesiczky Hugó nejjével, Stefi és Aranka leányaival, Csáky Alajos máv. fogalmazó nejjével, Viola, Pálma és Rózsika leányaival, Rajczy Vilmos főellenőr nejjével, Anna leányával, Alber József ellenőr nejjével, Lujza és Irén leányával, Molnár István főellenőr nejjével és Ella leányával, Domsó Kálmán ellenőr, hadházi állomásfőnök nejjével, Margit és Ella leányával, Török Lajos nejjével és fiával ifj. Török Lajossal, Farago Ernő ellenőr nejjével, Kohl József ellenőr nejjével, Justh Géza ellenőr nejjével, Nemes Sándor mérnök, mint az épület tervezője és vezetője és ifj. Rajczy Vilmos, mint táncrendező.

UJDONSÁGOK.

Véresrevert iskolásgyermekek.

Brutalitás az iskolában.

Debreczen, május 31.

Mélyen megbotránkoztató, sőt felháborító brutalitás történt az ispotály elemi iskolában. *Csikos Gyulát egy kis nyolcz éves, második elemibe járó gyermeket, aki csak pár napja épült fel betegségéből, irtózatos módon össze-vissza verte a tanítója.*

A beteges kis fiúcska testén kékes foltok, véraláfutások vannak, több helyen gyenge testbőre felszakadt s nem kevesebb, mint tizenöthelyen borítja seb a gyermeket.

A súlyos ütésektől ilyen brutális módon összevert, halál-ápadt gyermeket tegnap este maga az édes apja, az ölében hozta be lapunk szerkesztőségébe, ahol könnyezve mondta el, hogy valami szá tani kérdés miatt verte ilyen rettenetesen össze a gyermeket tanítója Szegény apja levetkeztette a gyermeket úgy mutatta meg a szerkesztőség tagjai előtt, hogy milyen irtózatos kegyetlenséggel törte össze gyermekét egy hivatásáról, kötelességéről mélyen megfélelített tanító.

Ha valakinek a szívében csak egy paránya lángol az emberi jóindulatnak, még az is felháborodott volna, még an-

nak is az arcába kergette volna a vért ez a jelenet. Ha magunk nem látjuk, talán el sem hisszük, hogy akadjon erőteljes ember, aki egy gyenge gyermekkel szemben így megtud feledkezni önmagáról, hogy adjon tanító, aki a különben sem jogosult tisztifenyitéket ily rettenetes módon alkalmazza.

Ugy irtuk meg az esetet, ahogy arról az elkeseredett apa előadása és a látottak után meggyőződünk. — Mert ilyen brutalitással szemben a nyilvánosság előtt kell produkálnunk, hogy a véresre vert gyermek szegény szülei megkapják a méltó elégtételt s hogy az ilyen eset többé Debreczenben, az iskolák városában, a nevelésügynek tisztességgel, felebaráti szeretettel be-ragyogott otthonában elő ne fordulhasson.

Mindazon szülők érdekében, akiknek gyermeke a magáról megfélelített tanító elé jár s akik ezek után joggal lehetnek teljes aggodalomban, hogy hasonló sors nem éri-e gyermeküket, várjuk a felettes hatóság vizsgálatát és minden tekintetben megnyugtató határozatát.

* **Utolsó májusi ájtatosság.** Ma este 6 órakor a róm. kath. templomban szent beszéd; ezt megelőzi: Májusi harangok Mittervallnertől, éneklí a Svetitsa tanítónőképző.

* **Kereskedők mozgalma.** A debreczeni kereskedők körében egyre lelkesebben foly az akció, hogy a ránk következő két hónap minden vasárnapján teljes munkaszünetet tartsanak s üzleteiket még a törvényben engedélyezett délelőtti tíz óráig se tartsák nyitva. Néhány nappal ezelőtt a könyvkereskedők, tegnap pedig a papírkereskedők határozták el és kötelezték egymásközt arra magukat, hogy Junius 2-től, augusztus 20 áig egyetlen vasárnap sem nyitják ki üzleteiket.

* **A rabsegélyző egyesület alakuló közgyűlése.** Legközelebb jövő vasárnap délelőtti megalakul immár városunkban a humanitárius irányu rabsegélyző egyesület, melynek eddig beiratkozott tagjai a következő meghívót kapták: „Tisztelettel meghívom czimedet, mint a „Debreczeni városi és hajdumegyei rabsegélyző egyesület“ beiratkozott tagját, ez egyesületnek f. évi junius hó 2-án, vasárnap d. e. 11 órakor a városháza nagy tanácstermében tartandó alakuló gyűlésére. A gyűlés tárgyai: 1. Az egyesület tisztviselőinek, 2. 24. választmányi tagjának. 3. Számvizsgáló bizottságának megválasztása. 4. Esetleges indítványok. Debreczen, 1901. május 28. Igyártó Sándor, az előkészítő bizottság elnöke, Ha valaki, akármely tévedésből nem kapta volna meg ezen meghívóját, valamint mindazok, kik még nem iratkoztak be ebbe az egyesületbe, holott óhajtanak annak tagjai lenni; ezuton is megüdvöndököljük őket, hogy jelenjenek meg a fent jelzett időben és helyen tartandó közgyűlésen.

* A oseresznye-ünnepély.

A jótékony nőegylet ünnepélye, amelyet junius 9-én tartanak meg a nagyerdőn, rendkívül szép sikerrel kecsegtet. A hét során teljesítette a buzgalmában fáradhatatlan rendezőbizottság a felkéréseket és Debreczen szép asszonyai s leányai közül igen nagy számmal vállalták el, hogy az egyes sátrakban a jótékony cél javára árusítják a hűsítő italokat, hideg ételeket és süteményeket. Felette érdekesnek ígérkezik a Varieté színház is, ahol apró monológokat, tánczokat népdalokat stb adnak elő s a szereplésre Debreczen intelligens hölgyei és ifjai közül reményen felül nagy számmal vállalkoztak. Itt említjük meg, hogy a rendező bizottság és a jótékony nőegylet választmánya junius 1-én délután 3 órakor tartja meg utolsó ülését a nőipariskola helyiségében. Kívánatos, hogy az érdekeltek ezen az ülésen minél nagyobb számban jelenjenek meg, mert ezen sok fontos tárgy vár elintézésre.

* Pavelkó Jolán zeneműve.

„Nannie s Dance“ czimvel most jelent meg Rózsavölgyi és Tsa kiadásában, elegáns kivitelben egy új keringő, melyet Pavelkó Jolán, a debreceni zenede kiváló zongoratanárnője és ismert fényes tehetségű zongoraművész nő szerzett. Mint az eddig megjelent művei, a mostani is kitűnően összhangolt, dallamos táncdarab, mely nagy elterjedésnek fog örvendeni. Kapható a szerzőnél. Ára 2 kor.

* A hurkosok főczinkosát

elfogták. Debreczen közönségének bizonyára még élénk emlékezetében élnek azok az izgalmas napok, amelyeket annak idején a hurkosok garázdálkodásai okoztak. Az izgalmból legnagyobb rész talán épen a rendőrségnek jutott, — amely különben fáradhatatlan buzgalommal igyekezett a hurkosok elfogatásán. Velük együtt a fővárosi rendőrség négy kitűnő detektívje is állandóan nyomozták a félelmesekké vált hurkosokat. — Fáradozó aikat csak éppen annyi siker koronázta, hogy sikerült a hurkolásokat megszüntetni. Ez idő alatt a felmerült gyanu alapján többeket tartóztattak le, de bizonyíték hiányában valamennyit szabadon kellett bocsájtani. Egy Szemes Antal nevű helynélküli kocis ellen irányult leginkább a detektívek gyanuja, a ki abban az időtájban helynélkül csavargott s egyszerre nyomtalanul eltűnt. *Eltűnése után a hurkolások megszűntek.* Ez a körülmény méginkább ellene vallott s nyomban elrendelték országos köröztetését, mely azonban tegnapig nem vezetett eredményre. Tegnap aztán Szemes Antalt Érmihályfalván egy debreczeni rendőr véletlenül felismerte és nyomban elfogta. A rendőrség ugyania Borbély József 60. számú rendőrt nagyobb csapat tolonczszállítmány kíséretével bizta meg, akiket Érmihályfalván kellett átadnia. Borbély elvégezte hivatalos teendőit és az állomás felé igyekezett, mikor vele szembe jött Szemes Antal. A zsebében levő pi-

ros könyvben foglalt személy leírás teljesen megegyezett Szemes külsejével, azonnal igazolásra szelítette fel, majd az ottani hatóság közbejöttével elfogta és Debreczenbe kísérte. Most aztán újból előkerülnek a poros akták és megkezdik Szemes ellen az eljárást, de hogy ez Szemes tagadásával szemben milyen eredménnyel végződik, az még a jövő titka.

* A bádigos inas szerencsétlensége. A balesetek, szerencsétlenségek száma újból szaporodott egy esettel, amely tegnap délelőtt történt a Széchenyi utca végén levő Fried-féle nyaralóban. Kerékgyártó Sándor bádigos mester ugyanis a nyaraló tetőzetének javításán dolgozott. A befedés ez való anyagot Kéki Imre, egy 16 éves tanuló hordta fel. Éppen egy nagyobb tömeg bádigos lemez felvitelével volt elfoglalva, mikor lába a hulladékok közt megbotlott és oly szerencsétlenül terült el, hogy balkezét egy éles bádoglemezhez vágta, úgy, hogy a lemez a csuklóban mély sebet hasított és átmetszette a fu ütőerét is. Segélykiáltásaira hamarosan körülvették, ideiglenesen bekötötték sebet s hordágyon szállították a kórházba, a hol azonnal orvosi kezelés alá vették.

* Kuglizó egyesület közgyűlése. A debreczeni pénzügyi tisztviselők kuglizó egyesülete június 2-án, azaz vasárnap délután öt órakor tartja meg közgyűlését a tekopálya kerthelyiségében. Az egyesület tagjai ezen közgyűlésre ezuton is tisztelettel meghívotnak. Az elnökség.

* Dóczy majális. Az ev. ref. felső leányiskola majálisa tegnap zajlott le a nagyerdő vígadóban. Rendkívül kedves kép volt a serdülő leánysereg édes mulatsága. A Magyar testvérek zenéje mellett folyt a táncvizsga, amelyben egyszerre több száz ifju és leány vett részt. A majális kitünően sikerült.

* Izgalmas jelenet a vasuti állomáson Izgalmas jelenet játszódott le tegnap este a vasuti állomáson. Lente Kálmán szoboszlói ügyvéd, ugyanis a Perronn egy széken ült s úgy várta a vonat indulását, mikor egyszerre csak reszketni kezdett, majd hangos nevetésbe tört ki s a következő pillanatban eszméletét veszve a földön elterült. — Arcza összekékült, s fekete foltok borították testét. A körülötte állók hozzásiettek, hogy segítségére legyenek, de hirtelen megremülve húzódtak vissza, azt hitték, hogy már meghalt. Lehet, hogy az ügyvédre valójában végzetessé lesz ez a pillanat, ha Megyeri Dániel vasuti kalauz oda nem érkezik, a ki kioktatott vasuti mentő lévén, felismerte veszélyt és azonnal mesterséges légzést alkalmazott. Majd dr. Gáspár és dr. Varga Emil orvosok érkeztek a színhelyre, akik a szerencsétlenül járt ügyvédet teljesen eszméletre térítették. — Lente Kálmánt ezután nővéréhez, a Hunyadi utcán lakó özv. Boross Géznéhoz szállították. Már egy izben ez előtt négy évvel, Lente Kálmánt szinte szél érte; jobb keze és lába béna is maradt. Legutóbbi szerencsétlenségét

aggyvérőmlés okozta. Most már tul van a veszélyen s rövidesen elhagyhatja betegágyát.

* Baleset a czirkuszban. Tegnapelőtt este majdnem végzetessé vált baleset történt a Széchenyi-éteza-végén levő Fekete-féle czirkuszban. — A nyújtóművész produktói közben, midőn az utolsó nyújtón végezte szédítő játékát, körülbelül 3 méter magasságból, egyensúlyt veszve, lezuhant a földre, még pedig oly szerencsétlenül, hogy ballába teste alá gyűrődött és bokában kifeszamodott Produktói tovább folytatásáról szó sem lehetett. Az öltözékben bajtársai részesítették első segélyben.

* Az izr. hitközségi tagok figyelmébe. Értesítetnek a t. tagok, hogy a további rendelkezésig a Deák Ferencz-utcai templomban az istentisztelet a következő időben fog tartatni és pedig: péntek este 7 órakor, szombaton délelőtt 9 órakor és délután 5 órakor. Köznapiokon reggel 6 és este fél 6 órakor.

* Méreg a gyermek kezében. Megemlékeztünk a két éves V. Kardos József szerencsétlenségéről a ki viz helyett véletlenül marólugot ivott. A mérgezett gyermek azóta állandóan élet és halál közt lebegett. A kórházban szegény, aggódó édesanyja ápolta s az éjszakákat is ott virasztotta át kis betege ágy mellett. Az édes anya gondos ápolása mellett sem lehetett megmenteni a kis fiut az életnek, mert a piczike tegnap örök álmra hunyta le szeméit. Haláláról értesítették a kir. ügyészséget, hogy a törvényszéki boncolást még idejekorán megajthessék.

* Kiadó nyaraló. A nagyerdőn az egyik városi nyaralóban 3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

* Ne mulasszák el a köszvényes és csuzos betegek a hirneves Zoltán-éle kenőcsöt használni, mert e páratlan kitünő szer még oly betegeknek is, kik évek óta szenvednek és különböző szereket, gyógyfürdőket eredménytelenül használtak, pár nap alatt gyógyulást idéz elő. Kapható /oltán Béla gyógyszerárában üvegenként 2 koronáért, Budapest V. Sétater-utca.

TÁVIRATOK.

A braganzai herceg váltóhamisítója.

Budapest, május 30. A budapesti itélőtábla ma foglalkozott Lukács Mátyás pénzágensnek ügyével, ki tudvalevőleg a braganzai herceg nevére váltókat hamisított. A tábla a törvényszék határozatával szemben kimondotta, hogy Lukács továbbra is vizsgálati fogságban tartandó.

A német császár beszéde.

Berlin, május 30. A Lokalanzeiger értesülése szerint Vilmos császár a 2. testőrgyalogdandár fölött tartott szemle alkalmával adott reggelin, amelyen Bonnal francia tábornok és hadsegéde is jelen volt, beszédet mondott, amelyben első sorban néhai Frigyes császárról emlékezett meg, azután pedig azt mondta, hogy nagy öröme szolgálni, hogy azt jelenítheti, hogy a távol kele-

ten létrejött a béke és hogy ez alkalommal sok oldalról elismerő és köszönő iratokat kapott, köztük egy táviratot, amelyet Miklós czár maga küldött neki. Ezt a táviratot föl is olvasta. Beszéde további folyamán a császár megemlékezett két francia tiszt megjelenéséről és kiemelte, hogy most küzdenek német és francia csapatok, mint jó fegyverbarátok és hű bajtársak közös ellenség előtt. Beszéd t a két francia tisztre és egész hadseregükre mondott hurrával fejezte be. A császár beszéde után Bonnal tábornok köszönetet mondott az iránta tanusított figyelemért és a német hadsereget és katona-császáraját éltette.

A búrok harczi.

London, május 30. A veszteségekről szóló hivatalos liszta szerint a mult héten Dél-Afrikában elesett 42 és megsebesült 99 ember. Legnagyobb részük a standertoni ütközetben esett el vagy sebesült meg.

A Persa sah állapota.

Budapest, május 30. Persiában, a sah udvarában élő hazánkfia Wagner Kiliám őrnagy, ki tudvalevőleg egyik legkedveltebb embere a sahnak, most levelet intézett a sah budapesti orvosához, melyben írja, hogy az uralkodó állapotának rosszabbodásáról, mint azt az európai sajtó feltünteti, szó sincs. Igaz ugyan, hogy a válság minden órán bekövetkezhetik. A levél azt is elmondja, hogy most Persiában valóságos anarchia uralkodik, úgy hogy magát a saht is a legnagyobb veszély környékezi. Wagner őrnagy különben leköszönt a persa hadseregben viselt rangjáról s már legközelebb elhagyja Persiát s visszatér hazájába.

A pestis.

Hongkong, május 30. Május 18-ától 25-ig itt 200 pestises megbetegedés és 187 haláleset fordult elő.

A magyar delegáció hadügyi albizottságának ülése.

— Távirati tudósítás. —

Bécs, május 30.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor Szilágyi Dezső elnökle alatt folytatta az 1902-dik évi hadügyi költségvetés tárgyalását.

Münnich Aurél előadó általánosságban jellemezve a rendes költségvetést, részletesen indokolja a különbözetek első tételében foglalt és az állomány emelkedésére vonatkozó összesen 132.971 koronányi költség-többletet.

Ugron Gábor felveti a kérdést, vajjon a zárai parancsnokot, ahihez a tétel indoklása szerint jövőre szintén egy altábornagy lesz beosztandó, hadtestparancsnoki hatáskör illeti-e meg.

Rakovszky István kijelenti, hogy a maga részéről a dolog lényegét abban látja, vajjon a jövőben rendszeresítő két altábornagy állás szervezése megfelel-e a delegációk határozatainak.

Münnich Aurél előadó megjegyzi, hogy

itt már megszavazott intézkedések folyamán nyairól van szó.

Pulszky Ágost: Egy delegáció határozata sem köti a jövő delegáció határozatait. Az előadó ur igen helyesen tüntette fel a várható következményeket, de a delegáció önállóan határoz. Részletesen kiterjeszkedik a kérdés érdemének előzményeire. Különbösen is a jövőben szervezendő állásról lévén szó, a kérdés további taglalása felett bátran napirendre térhet az albizottság.

Az összeg megszavaztatik.

Az állatorvosi tisztviselők rendszeresítésére vonatkozó szükségletbőlletnél.

Münnich Aurél előadó a többletet részletesen indokolván és reflektálván az állatorvosi egyesületnek e tárgyban beadott kérvényére.

Miklós Ödön szóba hozza, hogy katonai állatorvosok iránti szükségletfedezésnél legyenek tekintettel az académice képzett elemre, a miben a hadügyminiszter ur bizonyára számíthat a magyar földművelésügyi miniszter legteljesebb támogatására. A következő határozati javaslatot nyújtja be:

Tekintettel, hogy a budapesti állatorvosi iskola utóbbi időben oly szervezetet nyert, mely szerint a főiskolába való belépés magasabb képesítéshez van kötve, a közös hadsereg céljaira szükségelt állatorvosok kiképzése az eddigi gyakorlat szerint továbbra fenn nem tartható, miért is felhívatik a hadügyminiszter ur, hogy a katonai állatorvosok kiképzése tárgyában sürgősen más módok mellett állapodjék meg a magyar királyi kormányval és ezen megállapodásról a magyar országos bizottságnak 1902-ben tegyen részletes jelentést.

Rakovszky István teljes elismeréssel adózik a katonai állatorvosok által a mai rendszer mellett kifejtett működésnek. A kérvény iránt teljes jóakarattal viseltetik, de azt nem pártolhatja, hogy kvalifikációul az érettségi vizsgát kívánják meg, mert éppen a szegényebb ember boldogulásáért teszi lehetetlenné. A legjobbnak a mai rendszer fenntartását véli.

Ugron Gábor pártolja **Miklós Ödön** határozati javaslatát. Nagy fontosságúnak tartja, hogy a katonai állatorvosok ne bírijanak kisebb képesítéssel, mint az állami polgári állatorvosok, mert különben a proletáriátust szaporítanók, minthogy a polgári életpályára kilépők ezután nem boldogulhatnak. De van egy tisztán katonai szempont is, a mely szót vezet. Fel sem tehető, hogy háboru idején a vezetés a rendes állatorvosok kezéből kivéteessék és ez esetben a magasabb kvalifikációju egyévi önkéntes állatorvosok kevésbé kvalifikált egyéneknek lévén alárendelve ebből, káros anomáliák következnek. A kérvény további pontjait figyelembe vehetőnek nem tartja.

Széchenyi Imre gróf csatlakozik **Rakovszky** és **Pulszky** véleményéhez. A dolognak velejét abban látja, hogy az intelligens elemnek derogál a kevésbé intelligens elemmel együtt lenni. A mai magyar nevelésnek úgy is az a baja, hogy minden irányban urat nevelünk. Szólv tehát elvileg nem helyeselné azt, hogy ma az összes állatorvosi szakmával foglalkozók mindnyáján bizonyos tisztai niveaura törekednének s ne lenne meg az az osztály, a mely ott az albizottságnak felel meg.

Krieghammer válaszolta ezután, hogy veszedelmes volna az állatorvosokban mutatkozó szükségletet az akadémiából kiképzendő hallgatóságra alapítani.

Ernusz Kelemen az ügy érdekében levőnek tartja, hogy **Miklós Ödön** a maga határozati javaslatát visszavonja, nehogy a javaslat elejtése olyképp magyarítsassék, mintha a delegáció a magyar állatorvosok érdekeit nem méltányolná.

Miklós Ödön hivatkozik arra, hogy a hadügyminiszternek magának nincs kifogása

a határozati javaslat elfogadása ellen, a mely különben sem akarja a mai szervezetet alterálni. Egyébiránt kész visszavonni határozati javaslatát, ha a jelentésbe megfelelő passus vétetik föl.

Münnich Aurél előadó a közös hadügyminiszter felvilágosításai után szintén mellőzhetőnek tartja a határozati javaslatot és a jelentésben egy megfelelő passusnak felvételét ajánlja.

Erre az albizottság az összeget megszavazza és **Szilágyi Dezső** elnök összegezése alapján kimondja, hogy a jelentésbe oly passus fog felvétetni, mely szerint a közös hadügyminiszter tanulmánytárgyává fogja tenni, hogy vajjon az állatorvosi kar kiképzésénél az erre vonatkozó magyarországi viszonyokra való tekintettel minő változások lesznek teendőek.

A katonai élelmező kar békelétszámának emelésére vonatkozó többletnél **Ujváry Ödön** felemlíti az utolsó fegyvergyakorlatok alkalmával az élelmezés hiányosságára nézve felmerült tapasztalatokat és felveti a kérdést, hogy háboru esetén az élelmezési ellátás a honvédségre és a közös hadseregre nézve egységes lesz-e, a mit szóló kívánatosnak tartana.

Krieghammer erre azt felelte, hogy a háboruban a közös katonák a honvédséggel együtt élelmeztetnek.

A negyedik tételnél) szükségletbőllet a katonai igazságügyi közigazgatás részére 29,706 korona.)

Münnich Aurél előadó részletesen ismerteti a szükségletbőlletet, melyet tudomásvételre ajánl.

Pulszky Ágost kérde, hogy a tétel kapcsolatban áll-e vagy nem, prejudikál-e vagy nem a katonai büntető törvénykönyv és eljárás munkában levő reformjával. Kérdést intéz egyébiránt arra nézve is, hogy mennyire haladnak a reform előkészítési munkálatai.

Rakovszky István: Ez a kérdés, amely már 30 év óta huzódik, valóságos tengeri kigyó. A hadseregnek hozott nagy áldozatok után a legkevesebb amit kívánni lehet, hogy a véradóval szemben modern büntető jog és eljárás biztosítéka nyújtassék az egyéni szabadságra nézve. Szólv azt hiszi, hogy itt hiányzik a kellő komolyság és a kellő jóakarattal, hiszen már sokkal nagyobb kérdésekben is, amelyekben 5 ministerium volt érdekelve, dülőre jutottak. Felemlit egy esetet, hogy egy tiszt, aki Möllersdorfban ül, kész lett volna tisztai rangjáról lemondani, csak hogy bűnyűjében a polgári eljárás alá jusson. Nem tudta, miben áll a dolog, de szerfelett jellemző a helyzetre. A hadügyi kormányknak nagy súlyt kell helyezni arra, hogy a hadsereg iránt a közvéleményben rokonszenvet gyökereztesse meg. Ez lehetetlen mindaddig, míg a büntető jogban az eljárás tekintetében a mai avult rendszer áll fenn. Uj ágyukra, új fegyverekre nézve egyik napról a másikra meg van a határozat. Kéri a minisztert, adjon végre kötelező nyilatkozatot arra nézve, hogy mikor fog életbelépni a büntető jog reformja. Kérde, hogy az említett tisztnek lemondási kérvénye miért nem intéztetett el kellő időben.

Krieghammer elmondta, hogy a büntető törvénykönyv tervezete már elkészült; rövidesen meg is küldi azt a két honvédelmi miniszternek és az igazságügyi miniszternek.

Élénk vita fejlődött ki a katonai kiképzőintézetek tételénél. **Münnich** kérdezte, hogy igaz-e, miszerint az új lelkészi állások kizárólag katolikusokkal töltenek be? **Pulszky** viszont az iránt érdeklődött, hogy hajlandó-e a miniszter megfelelő számú protestáns lelkészeket is alkalmazni, mely kérdést **Ugron Gábor** is feltette azon kijelentéssel, hogy a lelkészi karban valamenyi

felekezethek kellő arányban képviselve kell lennie. Hieronymi pedig a lelkészek által tanított tárgyakról kérdezősködött.

Krieghammer kijelentette, hogy a lelkészek a tanintézetekben természetrajzot és nyelveket tanítanak a valláson kívül.

Több kisebb tétel letárgyalása után az ülést holnapra halasztották.

HIREK.

Éjjeli posta.

× **Költők kongresszusa.** — (Éjjeli express tudósítás.) A modern idők egyik nyavalyája: a kongresszus tartás, a költőkre is átragadt. A foglalkozási ágak közül eddig ők voltak az egyedüliek, akik nem a kongresszus leple alatt rendeztek országos évést és ivást. Most Párisból azt jelentik, hogy kedden ült össze az első francia költőkongresszus, melyen a francia költők fejedelme, **Léon Dierx**, a „Chants du soldat” szerzője elnököl. Az első francia költőfejedeleme **Leconte de Lisle** volt; utána következik **Paul Verlaine**, **Stefán Kallaráé** és a most említett **Dierx**. A költőfejedelmeket mindig plebireltummal választják. Uralkodnak ugyan, de nem kormányoznak és úgy látszik, **Dierx**, a mostani fejedeleme azért találta ki a költőkongresszust, hogy valamiképp mégis gyakorolja királyi hatalmát. A kongresszus programjának pontjai a következők: 1. Irodalmi decentralizáció. 2. A költő és költészet társadalmi hivatása és a költészet terjesztése. 3. Politika; a klasszikai költészet és az új iskolák.

× **A trónörökös.** (Éjjeli express tudósítás.) **Ferenc Ferdinánd** főherceg néhány nap mulva — mint bécsi tudósítónk jelenti — **Arstadtenbe** utazik. Hír szerint a trónörökös itt fogja bevárni nejeének legközelebbre várható lebetegedését.

× **Falkay László szökése.** (Éjjeli express tudósítás.) A sikkasztó postaszolga aligha kerül egyhamar kézre. Magyarországon ugyan minden ambiciózus ember őt keresi és a vidéken mindenkit gyanuba fognak, a ki ide jön és él. **Falkay** csak Győrig van nyoma. Hogy onnan hová utazott, azt még csak nem is sejtik. **Falkay** csendőrmester korában kitűnő kutatónak bizonyult és mostan sikkasztását annyi elővigyázattal készítette elő, hogy szökési terve nem hiúsulhatott meg. Postás ruháját **Pótyon** hagyta az édesanyjánál, de a táskáját már nem vitte oda. Detektívek és csendőrék fölkeresték a **Budakeszi**-utat, jártak **Herczeghalomban** is, a hol **Falkay** vonaton ült, de nem akadtak a hiányzó táskára. Tegnap délután végre megkerült a táskája **Budapestben**. **Szakmáry Lajos**, a **Markó**-**utcai** törvényszéki palota portása találta meg a fogházi kis lépcső mellett levő felfelhúzó mögött, persze üresen. **Falkay** a táskát ezen az elhagyott helyen természetesen még szökése előtt rejtette el és valószínű, hogy itt szedte is ki tartalmát. **Szakmáry** telefonon bejelentette ezt a rendőrségnek, a honnan detektívekkel elvitették a bűnjelt képező táskát. **Falkay** oly lázas buzgalommal keresik, hogy az új folyamán két helyen is letartóztatták. Székesfehérvárott elfogtak egy gyanus embert, a kiről kiderült,

hogy kereskedelmi utá ó, a másik gyanus alak egy női ruhában járó napszámosember, aki a Mozsár-utcában szolgáló szeretőjé akarta áruhában megfigyelni és női ruhájával keltett gyanut.

× **A királyszobrok.** (Éjjeli express tudósítás.) A király által a fővárosnak adományozott tiz szobor közül kettő: a Werbőczy és Pázmány Péter szobra a Belváros Királyterét fogja ékesíteni. A szobrok elhelyezése ügyében a szoborbizottsági tagok és hatósági kiküldöttek helyszíni szemlét tartottak. A két szobor mintáját könnyebb szemléltetés okáért felállították a Klotild főhercegnő palotái előtt lévő kis parkban. A bizottság kijelölte a szobrok helyét és megállapította, hogy a szoboralakokat márványból faragják ki és terméskő talapzatra helyezik. Hosszabb vitát keltett az a kérdés, vajjon álló vagy üllő szobrok illenek-e jobban a térhez és a háttérrel alkotó paloták méreteihez. A bizottság a végleges döntés előtt két hét múlva újabb helyszíni szemlét tart, a mikorra felállítják a téren az üllő szobrok mintáit.

× **Kitiltás a turfról.** (Éjjeli express tudósítás.) A Magyar Lovaregyesület a rendőri hatóság részéről szolgáltatott adatok alapján Nadler recte Vádel Lajos, Luden Móricz, Schwalbe Simon budapesti lakosokat a Magyar Lovaregyesület alatt álló összes pályákról kitiltotta.

× **A szultán rettegése.** — (Éjjeli express tudósítás.) Dorys, ifjú török író most kiadott könyvében azt beszéli, hogy a szultán folytonos rettegésben él. Az ételeket, a mérgezéstől tartva, előbb környezetének kell megízlelnie, vagy pedig kedvenc állatjainak adja be. A magányt és homályt kerüli s éjjelenként sokszor felriad álmából s fölkel, hogy képzelt ellenségei után nézzen. A Yildiz-kioszk most már tökéletes vár, melyből a szultán alig mozdul ki. Eddigél a szelamlíkot az idegenek is végignézhették, ujabban senkit sem engednek oda, még a nagykövetek ajánlatára se.

× **Választási mozgalmak.** (Éjjeli express tudósítás.) Szegedről írják: Lázár György, Szeged város I. kerületének képviselője nem hajlandó többé mandátumot vállalni. A szegedi szabadelvűpárt ebben az esetben Enyedy Lukácsot fogja felléptetni, aki mostani ciklus alatt a tápéi kerületet képviseli. A második kerület függetlenségi polgársága ismét Polczner Jenő köré csoportosul, a kinek megválasztása biztosra vehető.

× **Felhőszakadás.** (Éjjeli express tudósítás.) Ködingben, Morvaországban ma reggel két óra hosszat tartó felhőszakadás volt. A gazdák kára két millió márka.

CSARNOK.

Angyal és ördög.

(Folytatás.)

A nézőközönség tekintete arra a helyre apadt, ahonnan ebben a pillanatban lépett

elő a kövér komédiánő két fiával és a kis Edithel, akit kezénél fogva vezetett. A kis leányka apró lábait sebesen szedte, hogy a kövér komédiánővel érkezhessenek.

Amint a porondra léptek, ahol produkciójukhoz egy szőnyeg volt leterítve, jobbról, balról taps hangzott fel. Ebbe a tapsba egyszerre egy éles sikoltás vegyült.

Dérciné kiáltotta el magát.

— Irgalmas Isten! Nézd... Nézd... a leányom.

— Edith! — kiáltotta el magát Dérci.

— Megvan! O az, csakugyan ő az! — szolt tovább Hadák.

A kövér komédiánő majd kövé meredt mikor ezeket a szavakat hallotta. Hirtelen eszébe jutott, hogy ezt a kis gyermeket most elvehetik tőle azok, akiknek egyedül van joguk hozzá: a szülők. A kétséges pillanatokban, hol a lármázó uri társaság, hol az öltöző felé nézett. — Arra várt, hogy az ura, a komédiás jöjjön s ha kell, segítségére legyen. — De nem jött. Helyette Dércziné, az édes anya lépte át a korlátot és rohant oda, ahol a komédiások produkcióikat szokták tartani. Mit törődött ő azzal, hogy az emberek tekintete kíváncsian tapad rá, hogy mindenki őt nézi. Az édes anya, aki már több, mint egy hónap óta nem látta s most feltalálta elveszettnek hitt gyermekét, feldokolva rontott a mutatványhoz készülő csoporthoz; sikoltozva ragadta ki a kövér komédiánő kezéből az aranyhaju kis Edithet, leborult hozzá, átölelte, csókolta s a viszontlátás minden boldogsága járta át szívét.

(Folyt. köv.)

Eladó üzlet.

H.-Böszörményben, a főutca kellő közepén egy, 46 év óta fennálló

fűszer-és vaskereskedés, mely tőzsdével, bélyeg- és hirdalapúsítással van egybekötve, a tulajdonos elhalálása következtében, a felszerelésekkel jutányos áron eladó és azonnal is átvehető. Értekezhetni alólírotnál.

Lányi Géza

kir. postamester.

Hajdu-Böszörmény.

A nyári idényre.

Van szerencsém dúsan felszerelt raktáramra a t. vevőközönség figyelmét felhívni, nagy választék

női ruha szövetekben,

ugyszintén

Delcin, Zephir, Batizt, Pique

és szintartó kartonokban, továbbá nő-, férfi- és gyermek fehérneműek, harisnyák, derékfűzők, nyakkendők, v. sznak, shiffonok, mindenféle bélésművek

Blousok és napernyők

óriási választékban.

Feltűnő olcsó áron, maradék szövetek félárban.

Tisztelettel

Kiss Lajos

Alföldi takarékpénztár épület.

Biederman házban

egy kényelmes 3 szobából és mellékhelyiségekből álló emeleti lakás, továbbá irodának alkalmas két szobából álló emeleti helyiség azonnal kiadó. — Ugyanott egy üzlethelyiség augusztus 1-től kiadó.

Neumann és Weisz

festék, zsiradék, szerszám, vasalások, faragványok, görléczek és zománczott konyha edények gyári raktára Debreczen, Hatvan-utca 5.

Ajánlják

minden e szakmába vágó cikkek különlegeségeit, ugyszintén gazdaságok részére kátrányos fedellemezeket, kátrányt, carbolineumot, carbolsavat, portland és román cementet.

Gép- és cilinder-kenő olajat

és a legfinomabb eséplőgép (tovote) kenőcsöt, kékkövet, szőlőkötéshez (raffiát) hársot, jufafonalat. és a legjobb gyártmányú dohány és zsák zsinegeket, valamint zsákokat. Mindezen cikkek nálunk oly olcsón szerezhetők be, hogy a n. é. közönséget bámulatba ejti!

Tessék meggyőződni!

Árverési hirdetmény.

Mindazon zálogtárgyak, melyeknek határideje lejárt, f. évi június 14-én d. u. 3 órakor, iparhatósági kiküldött jelenlétében nyilvános árverésen el fognak adatni.

Debreczen, 1901. május hó 18-án.

Első debreczeni magán kézi zálog kölcsön Intézet.

Főpiacz, Szent-Anna-utca sarkán, 2-ik ajtó.

Apró hirdetések.

Díja: 10 szögig 40 fillér, minden további szög 4 fillér; vastagabb betűkből nyomtatott szög 8 fillér.

Apróhirdetések előre fizetendők.

Apró hirdetések

felvételnek a
kiadóhivatalban,
Főtér, Biedermann-palota.

Allást keresők

és
munkaadók,
vevők és eladók,
bérlők

és
bérbeadók

és mindazok, akik a nagy közönség köréből keresik az érdekelt feleket,

hirdessenek

a „Debreczeni Újság“

APRÓ HIRDETESEK
rovatában.

Jó állapotban levő ajtó és kirakat rollóval ellátva eladó. Czegléd és Polgárnál.

Ügyes bluz varrónő főlvétők. Czim a kiadóhivatalban.

Egy jó forgalmu fűszerüzlet berendezéssel kiadó. Vendég-utca 48.

Katona keztyük mosása javításával együtt párja 16 fillér (8 kr.) Péterfia-utca 37. szám.

Rosenthal Sándor fűszer, liszt és csemege üzlete csapó utca 16. sz.

20 drb. Első-Debreczeni Takarékpénztári részvény eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Gyorsan száradó szoba lakkok és olajban törött festékek Tóth Kálmán üzletében kaphatók.

Izletes házi koszt kapható özv. urnónél elsőjéttől. Rákóczy-u. 26.

Glazé-keztyük tisztításátjuttányosáron vállalom. — Péterfia-utca 37. sz.

Köhögésnél legjobb a Borsy-féle Pemetefü cukorka Kapható Borsy-cukrászdában és Franciscs és Jóna urak üzletében. 1 doboz 20 fillér.

Blouzok legújabb divat szerint beszerezhetők és megrendelhetők előnyös árakban **Márton Gyula** férfi és női divatüzletében Bika szálloda mellett.

Jámbor Zsigmond kocsi-

gyártó Csók-utca 6. számú háznál — külön rendezte a fényező műhelyt és külön a kárpitozó műhelyt. A kocsikat pormentesen, tisztán fényezi — megegyezési árban — a mai kor igényeinek megfelelőleg. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri a mester

7012

1901. sz.

II. b.) ü. o.

Építési árlejtési hirdetmény.

A debreczeni m. kir. dohánygyár telepén létesítendő szer-tári raktár összes munkálatainak biztosítása céljából ezennel nyilvános írásbeli ajánlati árlejtés hirdettetik.

Az épületnek összköltsége Hatvanegyezernevegykilencz (61,049) korona és 90 fillérben, az építési munka befejezésének ideje pedig 1901 évi október harminczadik napjára állapított meg.

Az ajánlatnak az építkezéssel járó összes munkálatokra ki kell terjednie.

Ajánlattevők ajánlataikban kijelenteni tartoznak, hogy az építéshez kizárólag **csak belföldön termelt** anyagot, vagy gyártmányt fognak használni, valamint, hogy az ajánlatok kellékeire vonatkozó itteni határozmányokat, nemkülönben az általános szerződési feltételeket és vállalati részletes feltételeket ismerik és azoknak magukat feltétlenül alávetik.

Együttal figyelmeztetnek ajánlattevők, hogy a Hirsch József L. és társai budapesti cég által szabadalma szerint gyártott mészhomokkötéglával való falazásra is tehető ajánlat.

A bántapénz az ajánlati összegnek 5%-ban van megállapítva, mely összeg készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a m. kir. állampénztárnál (Budapest, fővámház), vagy valamely m. kir. adóhivatalnál teendő le és az erről szóló letétjegy a lezárt ajánlathoz csatolandó.

A letett bántapénz az ajánlatnak elfogadása esetén kellő kiegészítése mellett — a kötendő szerződésnek óvadékaul fog szolgálni.

Az ivenként 1 koronás bélyegjeggyel ellátott, magyar nyelven szerkesztett írásbeli ajánlatok lepecsételve és következőleg czimezve: „Ajánlat a debreczeni m. kir. dohánygyár telepén létesítendő szer-tári raktár épületnek munkálataira“ legkésőbb **folyó évi június hó 20 ik napján** délelőtt 10 óráig, a midőn a nyilvános árlejtés is meg fog tartatni, a m. kir. doh. jöv. központi igazgatóság (Budapest V. Kálmán-u. 20. sz.) segédhivatalában adandók át, vagy postán bérmentesen beküldendők.

Ezen feltételektől eltérő, vagy elkéssetten benyújtott, vagy távirati uton tett, vagy oly ajánlatok, melyekhez a letett bántapénzról szóló letétjegy csatolva nincsen, vagy végül, melyhez bántapénz fejében készpénz lett csatolva, valamint pótajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az írásbeli ajánlatoknak részletes kellékeire és a versenytárgyalás tartására vonatkozó itteni határozmányok, továbbá az építési terv és költségvetés alólírott igazgatóság műszaki osztályában, a hivatalos órák alatt betekintheők, a hol szóban forgó épületre vonatkozó költségvetés is egy (1) koronáért megszerezhető.

Budapest, 1901 május hó 12-én.

A magy. kir. dobány jövedéki központi igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

PSERHOFFER J.

vértisztító labdaccai

Évtizedek óta el vannak terjedve az egész világon, s kevés azon család, a hol ez a páratlan házigyógyszer hiányzik.

E labdacsokat az orvosok különösen oly bajoknál ajánlják, a melyek nehéz emésztésnek s dugulásnak következ ényei, mint pl. zavar az epekeringésben, máj-fájdalmak, szélbántalmak, kólika, aranyér stb. stb.

Vértisztító hatásuknál fogva kiválóan jó hatást gyakorolnak vérszegénység eseteiben s az ebből származó bajoknál, mint ideges fejfájás, sápkór stb. E vértisztító labdacso nagy előnye, hogy szeliden hatnak, fájdalmat nem okoznak s így a leggyöngébb szervezettel bíró egyének, sőt gyermekek is bátran használhatják.

1 doboz, mely 15 labdacsból áll 21 kr. — 1 tekercs, mely 6 doboz 1 frt 05 kr. A pénz előleges beküldése után bérmentve: 1 tekercs 1 frt 25 kr. — 2 tekercs 2 frt 30 kr. — 3 tekercs 3 frt 35 kr. — 10 tekercs 9 frt 20 kr.

Használati útastítás mellékelve.

Egyedüli készítő és szétküldési főraktár:

PSERHOFFER J. gyógyszer-tára

Bécs, I. Singerstrasse 15.

Elterjedtségüknel fogva e labdacso a legkülönbözőbb alakokban és nevek alatt utánoztatnak, tehát mindeki csak PSERHOFFER-féle vértisztító labdacsokat kérjen, s csak azok a valódiak, a melyek dobozaiknak fedelén piros színben a „PSERHOFFER“ kézírása látható.